

Lars Truedson

Institutet för mediestudier driver egna forskningsprojekt

Institutet för mediestudier har ombildats från sin tidigare inkarnation Sim(o) och i processen fått mer resurser att driva egna forskningsprojekt. Under hösten presenteras flera av initiativen som sedan är tänkta att pågå under flera år. Det handlar bland annat om en stor innehållsstudie om journalistisk kvalitet och en omfattande enkät om de svenska nyhetsredaktionernas resurser.

Institutet för mediestudiers syfte är att – med forskningen som verktyg – verka för en välgrundad diskussion i samhället om hur medierna sköter sin grundläggande uppgift att på medborgarnas uppdrag granska makten och skildra verkligheten. Institutet kommer varje år att ge ut en årsbok som beskriver läget för journalistiken – och för den mediebransch som är en förutsättning för att journalistiken ska kunna verka.

Målet är att ge en god grund för att bedöma utvecklingen av den svenska journalistiken. Utöver detta kommer vi varje år att göra olika studier mer ad hoc. Exempel från detta år är en studie av var journalister bor och en studie av mediebildens av romer under två årtionden. Vi kan också nämna en unik sammanställning av utvecklingen över tid för just den del av annonsmarknaden som bidrar till finansiering av nyhetsjournalistik som vi beställt av IRM, Institutet för reklam- och mediestatistik.

Lars Truedson är delägare i och vd för Tredje Statsmakten Media AB samt föreståndare för Institutet för mediestudier

Jag kommer här att mer i detalj beskriva tre större studier vi genomför i år och planerar att fortsätta med i olika tidsintervall:

- en undersökning av hur bevakningen av de svenska kommunerna utvecklats över tid,
- en grundläggande enkät om resurserna på de svenska nyhetsredaktionerna, och
- en omfattande innehållsstudie av ett urval svenska nyhetskällor.

Den svenska kommunbevakningen

Bevakningen av de lokala maktbarn i kommuner och landsting är journalistikens vardagsslit – en kanske inte så glamorös men synnerligen viktig uppgift för den tredje statsmakten.

I det arbetet är de lokala dagstidningarna en nyckelspelare. De har traditionellt stått för det ojämförligt största antalet journalister som granskar makten och skildrar det lokala samhället. Nu pressas dessa företag – som tidigare levt gott på närmast lokala monopol – hårt av ny konkurrens genom digitaliseringen av läsvanor och annonsmarknader. Frågan är vilka effekter detta får – och har fått – för mediebevakningen av landets kommuner. Har den pressade ekonomin lett till en minskande intensitet i bevakningen av kommunerna?

För att undersöka detta har Institutet för mediestudier inlett ett samarbete med medieanalysföretaget Retriever, som har en databas som sedan 2012 innefattar mer än nittio procent av de svenska nyhetsredaktionerna. De

senaste två åren är databasen närmas komplett vad gäller stora nyhetsredaktioner.

Vi söker igenom denna databas efter omnämningen av var och en av landets kommuner tillsammans med två begrepp som definierar ämnet kommunpolitik: kommunalråd och kommunstyrelse. Vi bedömer att detta ger en rimlig bild av förekomsten av artiklar om kommunpolitiken i varje kommun. Naturligtvis kommer vissa artiklar att missas och vissa kommer att vara falska träffar, men vi kan inte se att det skulle finnas några systematiska fel som omöjliggör jämförelser över tid eller mellan kommuner.

På detta sätt hoppas vi alltså kunna mäta utvecklingen för bevakningen av var och en av landets 290 kommuner. Vi kommer att kunna analysera hur förändringar i medielandskapet påverkar bevakningen ur denna kvantitativa aspekt, exempelvis när lokalredaktioner läggs ner eller en tidning försvinner. Databasen som genereras genom sökningarna tillåter analys av vilka medier som står för bevakningen av respektive kommun vilket kan ge upphov till intressanta analyser i framtiden.

Resultatet av denna undersökning kommer att visualiseras på webben i form av kommunsidor som också samlar data från redaktionsenkäten nedan och från vår tidigare studie av journalisters bostadsort.

Redaktionsenkät om resurser till nyhetsjournalistik

Det har de senaste åren saknats en systematisk och heltäckande bild av de svenska mediernas redaktionella resurser. Mediestudier har därför beslutat att anlita Gunnar Nygren och

Ester Appelgren vid Södertörns högskola för att genomföra en enkät till en stor mängd redaktioner vid nyhetsmedier: totalt över tvåhundra tillfrågade redaktioner inom dagspress, etermedia, webb och gratistidningar. Frågorna gäller främst redaktionell organisation och kompetens. Vi hoppas med detta att kunna etablera en tidsserie som ger svar på hur många som arbetar på de svenska nyhetsredaktionerna och med vad. Vi kommer också när studien upprepas senare kunna få verkligt intressanta svar på hur resurserna förändrats. I denna omvälvande period för mediebranschen – och därmed för journalistiken – är detta mycket värdefullt. Minskar personalen generellt? Är det reportrarna som får gå när ekonomin kräver nedskärningar, eller är det snarare redigerare som rationaliseras bort? I vilken grad anställer medieföretagen utvecklare (tekniker) med placering på redaktionerna?

Som komplement till de studier om mediernas ekonomi och medieanvändningen som görs av andra aktörer tror vi redaktionsenkäten kommer att bidra till en fyllig bild av journalistikens förutsättningar.

Innehållet i medierna

Den största satsningen Institutet för mediestudier gör är dock en omfattande innehållsstudie där innehåll i alla medier på några utvalda orter under vissa utvalda dagar kodas. Inledningsvis görs studien för 2007 och 2014. Både digitala och analoga utgåvor kodas. De utvalda orterna är Stockholm/riksmedier, Karlstad, Sundsvall och Västerås. De utvalda orterna representerar olika konkurrenssituationer på de lokala mediemarknaderna. Karlstad är den

Institutet för mediestudier

Institutet för mediestudier ger forskare en plattform att lyfta fram resultat till en annan publik än vanligt, och skapar därmed en mötesplats för forskare, mediebransch och andra aktörer. Vi har som princip att publicera data från vår egen forskning fritt. Vi hoppas på det sättet kunna möjliggöra för fler forskare att arbeta vidare på det vi gör genom fördjupade tolkningar eller olika typer av jämförelser med liknande data. Forskare i andra länder som vill göra motsvarande studier får tillgång till ett svenskt jämförelsematerial.

enda kommunen utanför de tre storstäderna som har konkurrens mellan två prenumererade morgontidningar med olika ägare. Västerås har en dominerande dagstidning men också en ambitiös gratistidning med betydande redaktionella resurser. I Sundsvall lades tidningen Dagbladet, som hade samma ägare som dominerande Sundsvalls Tidning, under 2015 ner.

I studien undersöks bland annat presentation, ämnesområde, stil/språkbruk och källor. Den kodade informationen kan sedan använ-

das av forskare för att analysera hur journalistiken förändrats under den aktuella tidsperioden. Givet vilka definitioner som väljs är det exempelvis möjligt att studera kvaliteten på journalistiken.

Just innehållsanalyser görs av kostnadsskäl inte så ofta, vilket gör att denna studie kan fylla ett viktigt tomrum.

Mer information om det pågående arbetet och resultat kommer att finnas på www.mediestudier.se